

Kohtuasi C-112/24**Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1****Saabumise kuupäev:**

12. veebruar 2024

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

11. jaanuar 2024

Taotluse esitaja:

L.S.

Põhikohtuasja ese liikmesriigi kohtus

Rajoonikohtu kohtuniku kaitsja taotlus üldkohtu kohtuniku distsiplinaarasja arutavasse Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) koosseisu määratud kohtuniku sõltumatuse ja erapooletuse nõuete täitmise kontrollimiseks.

Põhikohtuasja ese ja õiguslik alus

- 1 Küsimus, kas kohtuniku sõltumatuse ja erapooletuse test sellisena, nagu see on ette nähtud liikmesriigi õiguses, vastab liidu õigusele, eelkõige ELL artikli 19 lõike 1 esimesele lõigule koostoimes põhiõiguste harta artikli 47 esimese ja teise lõiguga – ETL artikli 267 alusel esitatud küsimused.

Eelotsuse küsimused

I. Kas ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku koostoimes Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 47 lõigetega 1 ja 2 tuleb tõlgendada nii, et:

- 1) liikmesriigi kõrgeim kohus peab erimenetluses, mille pool on algatanud taotlusega üldkohtu kohtuniku distsiplinaarasja arutavasse Sąd Najwyższy (Poola

kõrgeim kohus) koosseisu määratud kohtuniku sõltumatuse ja erapooletuse nõuete täitmise kontrollimiseks, omal algatusel kontrollima, kas kohtukoosseis, mis on valitud loosi teel kõigi Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtunike hulgast, on samuti „seaduse alusel moodustatud“ kohus;

2) kui taotlus Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) koosseisu määratud kohtuniku sõltumatuse ja erapooletuse nõuete täitmise kontrollimiseks põhineb väitel, et kõnealuses ametisse nimetamise menetluses esines (olulisi) puudusi, siis koosseisus, mis koosneb viiest kõigi Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtunike hulgast loosi teel valitud kohtunikust, ei saa osaleda Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtunikud, kes on ametisse nimetatud samas puudustega menetluses, sest sellist Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) koosseisu ei saa pidada sõltumatuks, erapooletuks ja seaduse alusel moodustatud kohtuks;

3) kui (üldkohtu kohtuniku distsiplinaarasja arutavasse) Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) koosseisu määratud kohtuniku sõltumatuse ja erapooletuse nõuete täitmise kontrollimise kohtuasjas on pool tõendanud, et kõnealuse Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtuniku osalemise tõttu ametisse nimetamise menetluses, mis on (oluliste) puudustega, ei vasta moodustatud kohtukoosseis sõltumatu, erapooletu ja seaduse alusel moodustatud kohtu nõuetele, ei ole Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtuniku sõltumatuse ja erapooletuse nõuete täitmise kontrollimise taotluse lahendamiseks enam vajalik liikmesriigi õiguses ette nähtud kohtuniku käitumise kontrollimine pärast ametisse nimetamist ja distsiplinaarasja laadi analüüsimine, mistõttu ei või see, et taotluses ei ole nimetatud asjaolusid, mis on seotud kõnealuse kohtuniku käitumisega pärast Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtuniku ametisse nimetamist, olla alus taotluse rahuldamata jätmisele liikmesriigi õigusnormide kohaselt (8. detsembri 2017. aasta kõrgeima kohtu seaduse (Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym) artikli 29 lõige 10)?

- Kui vastus punkti I alapunktis 2 esitatud küsimusele on jaatav:

II. Kas ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku koostoimes Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 47 lõigetega 1 ja 2 tuleb tõlgendada nii, et:

kohtunik, kes kuulub kohtukoosseisu, mis arutab Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) (üldkohtu kohtuniku distsiplinaarasja arutavasse) koosseisu määratud kohtuniku sõltumatuse ja erapooletuse nõuete täitmist, võib esiteks esitada taotluse teise kõigi Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtunike hulgast loosi teel valitud kohtuniku kohtukoosseisust väljaarvamiseks, kui see kohtunik on nimetatud Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtuniku ametisse (oluliste) puudustega menetluses, mis välistab kohtukoosseisu, kuhu ta kuulub (nad kuuluvad), tunnistamise seaduse alusel moodustatud sõltumatuks ja erapooletuks kohtuks ning teiseks nõuda, et sellist taotlust ei arutaks kohtunik, kes on samuti nimetatud Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtuniku ametisse sellises ametisse nimetamise menetluses, mis on puudustega?

III. Kas juhul, kui punktis II nimetatud taotlusele ei anta edasist käiku (liikmesriigi kohtu määrusega), võib sellise taotluse esitanud kohtunik keelduda toimingute tegemisest Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtuniku sõltumatuse ja erapooletuse nõuete täitmise kontrollimise kohtuasjas või peab ta siiski osalema kohtulahendi tegemises, jättes poole otsustada kohtulahendi võimaliku edasikaebamise asjaolu alusel, et on rikutud poole õigust asja arutamisele kohtu poolt, mis vastab ELL artikli 19 lõike 1 teises lõigus ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 47 ette nähtud nõuetele?

IV. Kas puudusi kohtukoosseisu moodustamises mõjutab – Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtuniku sõltumatuse ja erapooletuse nõuete täitmise kontrollimise kohtuasjas – ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 47 teise lõigu kontekstis asjaolu, et viieliikmelisest kohtukoosseisust ainult üks kohtunik nimetati Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtuniku ametisse (oluliste) puudustega menetluses, see tähendab, kas sellisel juhul on siiski võimalik kohtuasja edasine menetlemine ja kohtulahendi tegemine, kuivõrd enamiku kohtukoosseisu määratud kohtunike puhul puudub probleem, et nad oleksid Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kohtuniku ametisse nimetatud menetluses, mis on puudustega?

Viidatud liidu õigusnormid

ELL artikli 4 lõige 3, artikli 6 lõige 1, artikli 19 lõike 1 teine lõik;

ELTL artikli 2 lõiked 1 ja 2, artikkel 267;

põhiõiguste harta artikli 47 esimene ja teine lõik.

Viidatud Euroopa Kohtu praktika

19. novembri 2019. aasta kohtuotsus A.K. jt (kõrgeima kohtu distsiplinaarkolleegiumi sõltumatus), C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, EU:C:2019:982;

29. märtsi 2022. aasta kohtuotsus Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235;

21. detsembri 2023. aasta kohtuotsus Krajowa Rada Sądownictwa (kohtuniku ametiülesannete täitmise jätkamine), C-718/21, EU:C:2023:1015;

1. juuli 2008. aasta kohtuotsus Chronopost ja La Poste vs. UFEX jt, C-341/06 P ja C-342/06 P, EU:C:2008:375;

24. juuni 2019. aasta kohtuotsus Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530;

29. juuli 2019. aasta kohtuotsus Torubarov, C-556/17, EU:C:2019:626;

22. mai 2003. aasta kohtuotsus Connect Austria, C-462/99, EU:C:2003:297;

2. juuni 2005. aasta kohtuotsus Koppensteiner, C-15/04, EU:C:2005:345;

6. oktoobri 2021. aasta kohtuotsus W.Ż. (kõrgeima kohtu erakorralise kontrolli ja avalike asjade kolleegium – ametisse nimetamine), C-487/19, EU:C:2021:798.

Viidatud Euroopa Inimõiguste Kohtu lahendid

22. juuli 2021. aasta otsus Reczkowicz vs. Poola;

3. veebruari 2022. aasta otsus nr 1469/20, Advance Pharma sp. z o.o. vs. Poola;

1. detsembri 2020. aasta otsus nr 26374/18, G. Astradsson vs. Island;

7. mai 2021. aasta otsus nr 4907/18, Xero Flor sp. z o.o. vs. Poola;

8. novembri 2021. aasta otsus nr 49868/19 ja 57511/19, Dolińska-Ficek ja Ozimek vs. Poola.

Viidatud liikmesriigi õigusnormid

Poola Vabariigi põhiseaduse (Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej) artikli 45 lõige 1;

8. detsembri 2017. aasta kõrgeima kohtu seaduse (Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym) artikli 10 lõige 1, artikli 29 lõiked 4, 5, 6, 8, 9, 10, 15, 17, 18, 21 ja 24, artikli 22a lõige 1, artikli 26 lõiked 2, 3 ja 4, artikli 73 lõige 1;

27. juuli 2001. aasta üldkohtute korralduse seaduse (Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych) artikkel 128;

6. juuni 1997. aasta kriminaalmenetluse seadustiku (Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego) artikli 30 lõiked 1 ja 2, artikli 41 lõige 1, artikli 42 lõige 1, artikli 534 lõiked 1 ja 2.

Asjaolude ja põhikohtuasja lühiülevaade

Kohtuasja faktilised asjaolud kattuvad suures osas kohtuasjades C-96/24 ja C-103/24 faktiliste asjaoludega, ülejäänud osas aga on nendega analoogsed.

Eelotsusetaotluse põhjenduste kokkuvõte

Eelotsusetaotluse põhjendus on suures osas identne kohtuasjades C-96/24 ja C-103/24 esitatud eelotsusetaotluste põhjendustega, ülejäänud osas aga on nendega analoogne.

TÖÖDOKUMENT